

Струка (назив):		ГЕОЛОГИЈА, РУДАРСТВО И МЕТАЛУРГИЈА		
Занимање (назив):		РУДАР		
Предмет (назив):		МЕТОДЕ БУШЕЊА И МИНИРАЊА		
Опис (предмета):		Стручни предмет		
Модул (наслов):		МЕТОДЕ БУШЕЊА		
Датум:	Август, 2021. године	Шифра:	Редни број:	01
Сврха				
Стицање знања о технологији експлозивних средстава и техници бушења и минирања и примјена ових знања у пракси.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Нема их.				
Циљеви				
Циљ изучавања програма овог модула је да ученици: <ul style="list-style-type: none"> – упознају процесе који се збивају у технологији припреме минских поља за минирање и припрема мјеста за смјештај експлозивних средстава, – упознају машине за бушење и припрему за минирање, – упознају могућности спајања и повезивања, грешака при руковању експлозивним средствима, опасностима при руковању, начину отклањања грешака при минирању и сл. – схвате важност придржавања мјера колективне и личне заштите на раду.				
Теме				
1. Увод у методе бушења 2. Механички поступци бушења				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Увод у методе бушења	<ul style="list-style-type: none"> – објасни значај бушења и минирања у технолошком процесу добијања минералних сировина, – дефинише радну средину, – наброји основне физичко-механичке и техничке карактеристике радне средине од значаја за бушење и минирање, – наведе класификацију	<ul style="list-style-type: none"> – презентује значај бушења и минирања у технолошком процесу добијања минералних сировина, – анализира радну средину, – разликује основне физичко-механичке и техничке карактеристике радне средине од значаја за бушење и минирање,	<ul style="list-style-type: none"> - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - одговорно рјешава	Наставник ће: <ul style="list-style-type: none"> – користити разне шеме, скице, фотографије, проспекте, видео записа и сл., – користити старе неупотребљиве примјерке бушилица, – указивати ученицима на обавезност придржавања

	поступака бушења.	– анализира класификацију поступака бушења.	проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад,	мјера безбједности у раду и на максималну предострожност и сконцентрисаност.
2. Механички поступци бушења	<ul style="list-style-type: none"> - опише поступак ударног бушења, - дефинише теоретске основе разарања стијена ударним бушењем, - наведе врсте, карактеристике и примјену машина за бушење, - објасни поступак ужетног ударног бушења, - опише поступак ротационог бушења, - дефинише теоријске основе разарања стијена ротационим бушењем, - наведе врсте и карактеристике ротационих бушилица, - објасни поступак ударно-ротационог бушења, - наведе врсте, карактеристике и примјену бушаћих чекића, - објасни принцип рада бушаћих чекића, - наведе машине са зависном и независном ротацијом, - препозна дубинске бушаће чекиће, бензинске и електричне бушаће чекиће, - опише режим бушења, - наведе прибор и опрему за бушење, - опише ротационо-ударно бушење, 	<ul style="list-style-type: none"> - примијени поступак ударног бушења, - презентује теоретске основе разарања стијена ударним бушењем, - разликује врсте, карактеристике и примјену машина за бушење, - примијени поступак ужетног ударног бушења, - користи ротационо бушење, - презентује теоријске основе разарања стијена ротационим бушењем, - разликује врсте и карактеристике ротационих бушилица, - користи поступак ударно-ротационог бушења, - разликује врсте, карактеристике и примјену бушаћих чекића, - користи бушаћи чекић, - разликује машине са зависном и независном ротацијом, - користи дубински бушаћи чекић, - разликује бензински и електрични бушаћи чекић, - презентује режим бушења, - користи прибор и опрему за бушење, - примјењује ротационо-ударно бушење, 	<ul style="list-style-type: none"> - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима, - испољава позитиван однос према заштити животне и радне средине, - комуницира са свим саговорницима поштујући принципе пословне културе, - испољи иницијативу и предузимљивост, - испољи жељу и вољу за усавршавањем у струци, - показује добру радну спретност, моторичку координацију, има добар слух и вид, - испољава способност за разумијевање технолошких шема и процеса, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду. 	

	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише теоријске основе ротационо-ударног бушења, - опише принцип и техничке карактеристике ротационо-ударних бушилица, - објасни принцип ротационо-ударног бушења са озубљеном круном, - наведе врсте озубљених круна, - објасни режим бушења озубљеном круном. 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује теоријске основе ротационо-ударног бушења, - анализира принцип и техничке карактеристике ротационо-ударних бушилица, - примијени ротационо-ударно бушење са озубљеном круном, - разликује врсте озубљених круна, - презентује режим бушења озубљеном круном. 		
Интеграција				
Практична настава, Рударски радови, Машине и уређаји у рударству и други стручни предмети.				
Извори				
<ul style="list-style-type: none"> – уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске – друга стручна литература, проспекти, каталози, интернет странице, пројекти и друга рудничка документација и сл. 				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				

Струка (назив):		ГЕОЛОГИЈА, РУДАРСТВО И МЕТАЛУРГИЈА		
Занимање (назив):		РУДАР		
Предмет (назив):		МЕТОДЕ БУШЕЊА И МИНИРАЊА		
Опис (предмета):		Стручни предмет		
Модул (наслов):		МЕТОДЕ МИНИРАЊА		
Датум:	Август, 2021. године	Шифра:	Редни број: 02	
Сврха				
Да ученици стекну знања о процесима експлоатације лежишта минералних сировина.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Нема их.				
Циљеви				
Циљ изучавања програма овог модула је да ученици: <ul style="list-style-type: none"> – упознају процесе који се збивају у технологији припреме минских поља за минирање и припрема мјеста за смјештај експлозивних средстава, – упознају машине за бушење и припрему за минирање, – упознају могућности спајања и повезивања, грешака при руковању експлозивним средствима, опасностима при руковању, начину отклањања грешака при минирању и сл. – схвате важност придржавања мјера колективне и личне заштите на раду.				
Теме				
1. Немеханички поступци бушења 2. Експлозивни и експлозивна средства				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Немеханички поступци бушења	<ul style="list-style-type: none"> – опише поступак термичког бушења, – дефинише основе термичког бушења, – објасни опште принципе термичког бушења, – наведе техничке карактеристике бушилица за термичко бушење, – наведе остале немеханичке	<ul style="list-style-type: none"> – објасни поступак термичког бушења, – познаје основе термичког бушења, – познаје опште принципе термичког бушења, – познаје техничке карактеристике бушилица за термичко бушење,	<ul style="list-style-type: none"> – савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, – ефикасно планира и организује вријеме, – испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад,	Наставник ће: <ul style="list-style-type: none"> – користити разне шеме, скице, фотографије, проспекте, видео записа и сл., – указивати ученицима на обавезност придржавања мјера безбједности у раду и на максималну предострожност и

	<p>поступке бушења (бушење експлозивом, плазмено-млазно бушење, хемијски поступак бушења, ултразвучни и ласерски поступци).</p>	<p>– познаје остале немеханичке поступке бушења (бушење експлозивом, плазмено-млазно бушење, хемијски поступак бушења, ултразвучни и ласерски поступци).</p>	<p>– одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад,</p> <p>– испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима,</p> <p>– испољава позитиван однос према заштити животне и радне средине,</p> <p>– комуницира са свим саговорницима поштујући принципе пословне културе,</p> <p>– испољи иницијативу и предузимљивост,</p> <p>– испољи жељу и вољу за усавршавањем у струци,</p> <p>– показује добру радну спретност, моторичку координацију, има добар слух и вид,</p> <p>– испољава способност за разумијевање технолошких шема и процеса,</p> <p>– испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду.</p>	<p>сконцентрисаност.</p>
<p>2. Експлозивни и експлозивна средства</p>	<p>– наведе кратак преглед експлозива и експлозивних материја,</p> <p>– наведе опште податке о експлозивним материјама.</p> <p>– дефинише појам експлозивне материје,</p> <p>– дефинише појам експлозије (физичке, хемијске, нуклеарне),</p> <p>– дефинише појам почетног импулса,</p> <p>– наведе физичка својства експлозива (густина, пластичност, хидроскопност, постојаност и сл.),</p> <p>– наведе минерско-техничке карактеристике (топлота и температура експлозије, биланс кисеоника, радни фактор, сензибилност, радна способност, бризантност, пренос детонације),</p> <p>– дефинише теорију разлагања експлозива,</p> <p>– дефинише облике разлагања (горење, експлозија, детонација),</p>	<p>– користи експлозиве и експлозивне материје,</p> <p>– анализира опште податке о експлозивним материјама.</p> <p>– разликује експлозивне материје,</p> <p>– презентује појам експлозије (физичке, хемијске, нуклеарне),</p> <p>– тумачи појам почетног импулса,</p> <p>– разликује основна физичка својства експлозива (густина, пластичност, хидроскопност, постојаност и сл.),</p> <p>– презентује минерско-техничке карактеристике (топлота и температура експлозије, биланс кисеоника, радни фактор, сензибилност, радна способност, бризантност, пренос детонације),</p> <p>– анализира теорију разлагања експлозива,</p> <p>– разликује облике разлагања (горење, експлозија, детонација),</p>		<p>Наставник ће:</p> <p>– користити разне шеме, скице, фотографије, проспекте, видео записа и сл.,</p> <p>– користити моделе иницијалних средстава,</p> <p>– указивати ученицима на обавезност придржавања мјера безбједности у раду и на максималну предострожност и сконцентрисаност.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – дефинише критични пречник, критична маса, критична густина, – наведе физичко-хемијске особине основних експлозивних материјала (нитроглицерин, тротил, нитроглицол, нитроцелулоза, амонијумнитрат, фулминат живе, ацид олова), – наведе класификацију привредних експлозива према минерско-техничким карактеристикама, – препознаје прашкасте, полупластичне, пластичне, гранулиране и водопластичне експлозиве, – препозна метанске сигурносне експлозиве, – наведе средства за заштиту експлозива. 	<ul style="list-style-type: none"> – презентује дефиницију критичног пречника, критичне масе, критичне густине, – анализира физичко-хемијске особине основних експлозивних материјала (нитроглицерин, тротил, нитроглицол, нитроцелулоза, амонијумнитрат, фулминат живе, ацид олова), – презентује класификацију привредних експлозива према минерско-техничким карактеристикама, – разликује прашкасте, полупластичне, пластичне, гранулиране и водопластичне експлозиве, – користи метанске сигурносне експлозиве, – користи средства за заштиту експлозива. 		
--	---	--	--	--

Интеграција

Практична настава, Рударски радови, Машине и уређаји у рударству и други стручни предмети

Извори

- уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске
- друга стручна литература, проспекти, каталози, интернет странице, пројекти и друга рудничка документација и сл.

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.